

Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso
Sosiaali- ja terveysministeriö
Kirjaamo
PL 33
00023 VALTIONEUVOSTO

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN AVUSTUSASIOIDEN NEUVOTTELUKUNNAN LAUSUNTO 14.6.2024: SELVITYSHENKILÖTYÖ JA LAHJOITUSTEN VEROVÄHENNYSOIKEUS

Avustusasioiden neuvottelukunta käsitteli 14.6. kokouksessaan ministeriössä käynnistyvää selvityshenkilötyötä avustustoiminnan linjausten tueksi sekä kehysriihen ja kansalaisjärjestöstrategian kirjauksia lahjoitusten verovähennysoikeudesta.

Sosiaali- ja terveysministeriön asettama selvityshenkilötyö on osa tuleviin valtionavustusleikkauksiin liittyvää valmistelutyötä. Neuvottelukunta on aikaisemmassa kannanotossaan¹ nähnyt, että tulevia leikkauksia ei ole mielekästä toteuttaa ns. juustohöyläperiaatteella vaan on tärkeää tarkastella esimerkiksi niitä ilmiöitä ja tarvetta, johon avustuksilla vastataan, toiminnan tuloksellisuutta sekä järjestötoiminnan monimuotoisuutta ja aitoa valtakunnallisuutta. Selvityshenkilötyö osaltaan mahdollistaa näihin liittyvää tarkastelua ja ehdotusten tekemistä.

Neuvottelukunta pitää tärkeänä seuraavien asioiden huomiointia selvityshenkilötyössä:

1. Prosessin avoimuus ja vuorovaikutus järjestökentän kanssa

Neuvottelukunta pitää tärkeänä, että selvityshenkilötyön toimeksianto ja selvitysprosessi ovat kokonaisuudessaan avustuksensaajakentän tiedossa. Koska kyseessä on laajasti suomalaista kansalaisyhteiskuntaa ja sen toimintaedellytyksiä koskevasta prosessista, on tärkeää, että järjestöillä on mahdollisuus tuoda ajatuksiaan selvityshenkilötyöhön, ja että avustusasioiden neuvottelukunta oman mandaattinsa puitteissa pystyy kiinnittymään selvitystyöhön jo sen aikana. Koska selvityshenkilöksi on nimetty STEAn valtionavustuksia saavan järjestön toiminnanjohtaja, kysymykset esteellisyydestä nousevat väistämättä esille. Tämä korostaa selvitystyön avoimuuden ja läpinäkyvyyden merkitystä. Lisäksi olisi hyvä, että ministeriö tuo esille oman juridisen arvionsa siitä, millä tavoin esteellisyydenkökulmat selvityshenkilötyössä on huomioitu tai voidaan huomioida.

2. Selvityksen aikajänne

Selvityshenkilötyön määräaika päättyy vuoden 2024 lopussa, jolloin vuoden 2025 avustusehdotus on jo pitänyt valmistella ja julkaista. STEAn valtionavustusleikkausten painopiste on vuosissa 2026-2027 kun taas vuodelle 2025 sopeutustarve on olennaisesti pienempi. Tämän vuoksi neuvottelukunta katsoo, että selvityshenkilötyön painopisteen tulisi olla vuosien 2026-2027 linjauksissa siten, että vuoden 2025 sopeuttaminen tehtäisiin STEAn normaalissa prosessissa, dialogissa avustusasioiden neuvottelukunnan

¹ Lausunto 18.4.2024 [Avustusasioiden-neuvottelukunnan-lausunto-kehysriihessa-2024-paatetyista-valtionavustusleikkauksista-1.pdf \(stea.fi\)](#)

kanssa. Neuvottelukunnan mielestä on tärkeää, että STEAn normaalista valmisteluajataulusta ei poiketa, jotta järjestöt pystyvät suunnittelemaan tulevan vuoden toimintaansa ja sen mahdollista sopeuttamista.

Niiltä osin, kun selvityshenkilö tuo ehdotuksia jo vuoden 2025 avustuksiin, ehdotusten tulisi olla STEAn ja myös avustusasioiden neuvottelukunnan tiedossa jo lokakuussa 2024, jotta ne pystytään huomioimaan joulukuun avustusehdotuksessa.

Lahjoitusten verovähennysoikeus

Avustusasioiden neuvottelukunta pitää erittäin ongelmallisena, että kehysriihessä ja valtioneuvoston periaatepäätöksenä antamassa kansalaisjärjestöstrategiassa sosiaali- ja terveysjärjestöt on ajateltu rajata tulevan lahjoitusten verovähennysoikeuden ulkopuolelle. Kaavailtu verovähennysoikeus merkitsisi konkreettista resurssien siirtoa sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalta opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla tapahtuvaan työhön. Linjattu verovähennysoikeuden lahjoitus ulottuisi STM:n hallinnonalalla vain rajoitettuna lapsijärjestöille. Muuten verovähennys kohdistuisi ainoastaan opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan järjestöihin: liikuntaan, urheiluun, kulttuuriin ja nuorisojärjestöihin.

Hyvinvointialueilla, kunnissa ja eri yhteiskunnan sektoreilla terveyden ja hyvinvoinnin resurssit ovat vähentymässä montaa kautta. Yksityiset lahjoitukset ovat tärkeä lisä julkisille varoille terveyttä ja hyvinvointia edistävässä ja ongelmia ehkäisevässä työssä, ja monien haavoittuvassa asemassa olevien erityisryhmien tukemisessa. Monille sosiaali- ja terveysjärjestöille lahjoitukset ovat jo merkittävä rahoituslähde ja järjestöt parhaillaan kehittävät varainhankintaansa varautumisena tuleviin leikkauksiin.

Sosiaali- ja terveysministeriön on tärkeää varmistaa, että sen hallinnonalalla toimivilla järjestöillä on jatkossa edellytykset kerätä lahjoituksia yksityiseltä sektorilta.

Hallinnollisen taakan keventäminen

Avustustasojen leikkautuessa olennaisesti on tärkeää, että samalla myös avustamisen hallinnollista taakkaa kevennetään. Muutoin avustusten hakuun ja raportointiin liittyvän työn osuus käytännössä kasvaa suhteessa järjestön perustyöhön. Neuvottelukunta valmistele kesän aikana oman ehdotuksensa hallinnollisen taakan keventämisestä luovutettavaksi STEAlle ja selvityshenkilö Mika Pyykölle tukemaan jatkovalmistelua ministeriössä.

Helsingissä 17.6.2024

Sari Aalto-Matturi, puheenjohtaja	MIELI Suomen Mielenterveys ry
Jukka Tahvanainen, varapuheenjohtaja	Näkövammaisten liitto ry
Raija Näppä, jäsen	Nuorten Ystävät ry
Hanna Markkula – Kivisilta, jäsen	Pelastakaa Lapset ry
Jan Koskimies, jäsen	Eläkeläiset ry
Janne Juvakka, jäsen	Invalidiliitto ry
Juha Mikkonen, jäsen	Ehkäisevä Päihdetyö EHYT ry
Lassi Rajamäki, jäsen	Sosped-säätiö
Pasi Ylitalo, jäsen	Palkansaajien hyvinvointi ja terveys ry
Sari-Minna Tervonen, jäsen	Omaishoitajaliitto ry
Kirsi Broström, varajäsen	Syömishäiriöliitto ry
Veli-Matti Ahtiainen, jäsen	Maakuntien verkostojärjestöt

Viveca Hagmark, jäsen

Folkhälsans Förbund rf.